

WAKACJE NA ROWERZE

WIADOMOŚCI
TURYSTYCZNE

Wydanie specjalne marzec 2024

Wiadomości Turystyczne
- pismo branżowe pracowników turystyki
Wydawca: Eurosystem
ul. Zadumana 3/5, lok. 163, 02-206 Warszawa
tel. (22) 822 20 16
www.wiadomosciturystyczne.pl
e-mail: wt@wiadomosciturystyczne.pl

Industrialne miasto-ogród wiosną najlepiej zwiedzić rowerem!

Chcecie zobaczyć perełki architektury industrialnej i odpocząć wśród zieleni? Zapraszamy na ekologiczno-industrialną wycieczkę po Żyrardowie, śladami miejsc będących świadectwem zastosowanej tu niegdyś idei miasta-ogrodu, która wraz ze spełnionymi postulatami wzorcowego miasta przemysłowego stanowi o wyjątkowości Żyrardowa. Tutaj, jak w żadnym innym mieście, masa zieleni otula monumentalne obiekty dawnej fabryki, wypełnia regularne kwartały domów robotniczych i pięknie kontrastuje z czerwoną cegłą.

Oto Żyrardów. Wygląda on jak kawałek najporządniejszej prowincji niemieckiej albo jakiegoś przemysłowego kantonu szwajcarskiego. Ulice prościutkie, szerokie, twarde, trotuary wygodne... Domy z cegły czerwonej, piętrowe zwykle, solidne i niebrzydkie. Czystość wszędzie raduje oczy.
I MASA ZIELENI.

Tak w 1903 roku opisywał to miasto korespondent czasopisma „Kraj”.

Odwiedzając Żyrardów, zobaczycie jak dziś pielęgnowane są tu idea miasta-ogrodu i Inniarskie tradycje! Wiosna to najlepszy czas ku temu. Polecamy skorzystać z roweru miejskiego i rozbudowanej sieci dróg rowerowych, którymi dotrzecie do uroczych zakątków miasta.

Dzięki przeprowadzonej niedawno rewaloryzacji miejskich terenów zieleni udało się wyeksponować

pierwotne założenia twórców osady fabrycznej, w której zieleń stanowiła ważny element kompozycyjny i funkcjonalny. Powstało też wiele nowych miejsc wypoczynku i rekreacji. Łącznie odnowiono i zagospodarowano ponad 22 ha terenów zieleni. Pojawiły się tysiące nowych nasadzeń drzew, krzewów, kwiatów rabatowych, wytyczono ścieżki, uroku i funkcjonalności dodają nowe elementy małej architektury.

Na terenie zabytkowej osady fabrycznej zachwyci Was krajobrazowy **Park Dittricha** z urokliwymi mostkami oraz położony niedaleko tzw. **Stary Park**. Znajdziecie tu zaciszne miejsca do wytchnienia w cieniu starych drzew. Stąd jest już bardzo blisko do **Industrialnej Zagrody**, działającej przy Muzeum Lniarstwa, na poprzemysłowym terenie zwanym **Bielnikiem**. Jej milusińscy mieszkańcy – wielbłądy, osiołki, owieczki, alpaki – z łatwością rozkochują w sobie wszystkich gości. Wracając z Bielnika, warto zajrzeć na inny teren pofabryczny, nazwany **Centralą**. Nad brzegiem stawu, z którego wodę wykorzystywano niegdyś w procesie produkcji, stworzono klimatyczny zielony zaufek z siłownią plenerową i tarasem widokowym, to **Skwer im. inż. W. Szrednickiego**.

Po zwiedzeniu centrum miasta proponujemy udać się trasami rowerowymi do innych miejsc wypoczynku i rekreacji na świeżym powietrzu. Na terenie **Eko Parku** znajdującego się w Północnej Dzielnicy Mieszkaniowej doskonale spędzą czas rodziny z dziećmi, korzystając z licznych urządzeń służących zabawie i rekreacji. W **Parku Seniora** natomiast, który powstał w starym lesku sosnowym na Osiedlu Żeromskiego, zrelaksujecie się przy **tężni solankowej**, której właściwości lecznicze z pewnością poprawią samopoczucie.

Uwadze turystów poruszających się rowerem polecamy również wizytę w południowej dzielnicy miasta,

obfitującej w tereny atrakcyjne przyrodniczo. Tu proponujemy przejażdżkę trasą nad malowniczym **stawem św. Jana**, następnie polecamy gorąco zejść na chwilę z roweru, by doświadczyć niezapomnianych wrażeń, jakie zapewnią spacer drewnianą kładką, biegnącą **wzdłuż rzeki Pisi Gągoliny**, z której podziwiać można różnorodną roślinność przybrzeżną wzbogaconą ostatnio wieloma gatunkami roślin bażniennych i szuwarowych. Kładka poprowadzi nas do malowniczego **Zalewu Żyrardowskiego**. To jeden z największych rekreacyjnych zbiorników wodnych w regionie! Wokół zalewu powstała trasa rowerowa z drewnianą kładką pieszo-rowerową i tarasem widokowym dla rowerzystów. Warto zatrzymać się tu na dłużej i skorzystać z bogatej oferty kąpieliska.

Na wycieczkę rowerową po Żyrardowie nie musicie zabierać swojego roweru. Do dyspozycji jest 70 rowerów miejskich i 7 stacji rowerowych, z których jedna znajduje się przy dworcu PKP. Wystarczy wsiąść w pociąg, wysiąść na stacji Żyrardów, przesiąść się na rower miejski i ruszyć w trasę. Ścieżkami rowerowymi o łącznej długości ponad 30 km dojedziecie niemal do każdego z polecanych miejsc. Moc wrażeń i atrakcji gwarantowana!

Urząd Miasta Żyrardowa
Wydział Kultury i Promocji Miasta

Plac Jana Pawła II nr 1,
96-300 Żyrardów
nr tel. 46 858 15 21
e-mail: promocja@zyrardow.pl
www.zyrardow.pl

Odkrywaj Polskę na rowerze

Jazda na rowerze to jedna z ulubionych aktywności urlopowych Polaków. W czasach, kiedy wiele osób wykonuje siedzącą pracę w biurze, ta forma rekreacji zapewnia odpowiednią dawkę ruchu na świeżym powietrzu i kontakt z naturą, a w dodatku jest przyjazna dla środowiska.

Uprawianie turystyki rowerowej staje się coraz łatwiejsze i przyjemniejsze, bo polskie miasta, gminy i regiony wyznaczają coraz to nowe szlaki i zwiększają sukcesywnie swoje sieci dróg rowerowych. Co istotne, coraz większą wagę przykładają się do odpowiednich standardów dróg rowerowych, by były one bezpieczne, łatwe do pokonania i dostępne dla wszystkich.

W tym wydaniu „Wakacji na rowerze” proponujemy dłuższe i krótsze wycieczki rowerem po najpiękniejszych zakątkach Polski.

Świetnym pomysłem będzie kilkudniowa wyprawa zachodniopomorskim Starym Szlakiem Kolejowym, poprowadzonym po nasypach dawnych linii kolejowych od Bałtyku do Pojezierza Waleckiego. Zawsze warto wybrać się lub wrócić na Pier-

ścień Zatoki Puckiej – jedną z najstarszych, najbardziej malowniczych i najpopularniejszych tras rowerowych w Polsce.

Stosunkowo nową trasą jest Szlak Wód Mineralnych w Małopolsce, który poprowadzi nas doliną Popradu do źródeł wody mineralnej, uzdrowisk i lemnowskich drewnianych cerkwi.

Z kolei na Mazowszu proponujemy trzy szlaki tematyczne w okolicach Warszawy – do Twierdzy Modlin dla zainteresowanych militariami, śladami Józefa Chelmońskiego dla miłośników malarstwa i szlakiem świdermajerów dla pasjonatów architektury.

Spragnionych mocniejszych wrażeń zachęcamy do spróbowania swoich sił na singletrackach. W Polsce jest sporo tego typu tras i wciąż powstają nowe, a jednym z regionów, które przodują w ich wytyczaniu, jest Dolny Śląsk.

Na tych, którzy przemierzali już na rowerze najbliższą okolicę, region i kraj, czeka 17 szlaków EuroVelo, którymi można przejechać Stary Kontynent wzdłuż i wszerz.

WAKACJE NA ROWERZE 2024

Wydanie specjalne
Wiadomości Turystycznych
marzec 2024

ISSN 1731-7452

Wydawca: Jarosław Śleszyński
Eurosystem

02-206 Warszawa,
ul. Zadumana 3/5 lok. 163,
tel. (22) 822 20 16

e-mail: wt@wiadomosciturystyczne.pl,
www.wiadomosciturystyczne.pl

Tekst: Nelly Kamińska

Reklama: Jagoda Walczak (dyrektor)
Beata Kwiecień, Joanna Mputu Lese

Skład: Studio4you, Teresa Olszewska

„Wiadomości Turystyczne” to specjalistyczny miesięcznik branży turystycznej. Opisując najważniejsze wydarzenia turystyczne w Polsce i na świecie, gazeta dostarcza aktualnych i rzetelnych informacji z zakresu technologii, organizacji pracy, prawa i marketingu. Redakcja przygotowuje również specjalne wydania targowe, dodatki regionalne i tematyczne.

PRENUMERATA

Zamówienia na prenumeratę przyjmujemy pod nr. tel. (22) 822 20 16, e-mail: prenumerata@2eurosyst.pl, Zamówienia realizują także: Ruch, Kolporter, Garmond.

Prenumerata – 12 numerów rocznie, dodatki, wydania specjalne

WYDANIA PAPIEROWE

automatycznie odnawialna – 172 PLN;
edukacyjna: oferta skierowana do uczniów, studentów i pracowników naukowych – 126 PLN;
terminowa roczna – 184 PLN.

WYDANIA ELEKTRONICZNE

automatycznie odnawialna – 135 PLN;
edukacyjna – 95 PLN;
terminowa roczna – 165 PLN.

Wiadomości Turystyczne

Bałtyk, jeziora i gotyk wzdłuż piętnastki

Stary Kolejowy Szlak, oznaczony na mapach rowerowych Pomorza Zachodniego liczbą 15, to jeden z najciekawszych szlaków rowerowych w tym regionie. Przecina południkowo centrum województwa, łącząc Bałtyk z Pojezierzem Waleckim.

Około 190-kilometrowa trasa obfituje w atrakcje turystyczne i daje możliwość podziwiania najpiękniejszych krajobrazów Pomorza Zachodniego: bałtyckiego wybrzeża, pojezierzy, rzecznych dolin i lasów.

Szlak łączy istniejącą od lat infrastrukturę rowerową z nowo powstałą (na niektórych odcinkach wciąż mogą trwać prace budowlane lub modernizacyjne). Miejscami trasa przebiega drogami publicznymi i nie wszystkie etapy są jeszcze oznakowane.

Większość dróg ma nawierzchnię asfaltową, ale są też odcinki brukowane i szutrowe. **Dużą część szlaku (docelowo będzie to połowa) wytyczono na starych torowiskach kolejowych. Z punktu widzenia rowerzysty mają one wiele zalet – są odseparowane od ruchu samochodowego i nie mają ostrych podjazdów. Na Starym Kolejowym Szlaku sprawdzi się niemal każ-**

dy rodzaj roweru. Ze względu na długość trasy i dużą liczbę ciekawych miejsc do odwiedzenia warto zaplanować noclegi po drodze.

Północna część trasy ma dwie równorzędne odnogi, które spotykają się w Białogardzie i biegną dalej do Wałcza – jedna prowadzi z Kołobrzegu po nasypie nieczynnej linii kolejowej przez Gościno i Karlino, a druga z Mielna drogami rowerowymi przez Koszalin.

ETAP 1. KOŁOBRZEG – BIAŁOGARD (54,4 KM)

Stary Kolejowy Szlak zaczyna się przy kołobrzesckim moło, które jest jedną z najdłuższych żelbetowych konstrukcji tego typu w Polsce (220 m). Inne godne uwagi atrakcje nadmorskiej części miasta to Muzeum Figur Woskowych, Pomnik Zaślubin Polski z Morzem i latarnia morska wzniesiona w 1945 r. w miejscu poprzedniej, wysadzonej

przez Niemców. Przejeżdżając przez miasto, warto zatrzymać się przy kilku ciekawych zabytkach. Kołobrzeg leży na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego – najlepszym przykładem tego stylu jest bazylika mariacka, w której zachowały się trzy (z pierwotnie 22) ołtarze gotyckie w formie tryptyku, bogato zdobione stalle członków rady miejskiej i chrzcielnica z 1355 r. Kolejne cenne gotyckie budowle to XV-wieczna kamienica Schliffenów (najstarszy zachowany dom w Kołobrzegu) i Baszta Lontowa z XIV w.

Trasa prowadzi dalej do Zieleniewa (tu znajduje się Park Rozrywki Dziłki Zachód), gdzie zaczyna się asfaltowa ścieżka poprowadzona po dawnym torowisku kolejowym, która wiedzie do Gościna i Karlina. W Karlinie warto zobaczyć ceglany most kolejowy z pięcioma łukami nad Radwią – perelką XIX-wiecznej inżynierii. Ciekawym zabytkiem jest XVII-wieczny Dworek Fryderyka Wilhelma

na sztucznej wyspie w widłach rzek Parsęta i Radew (obecnie przebudowywany na hotel). Z Karlina ruszamy do mety tego etapu w Białogardzie.

Wariant Mielno – Białogard (50,1 km)

Drugi wariant pierwszego etapu trasy zaczyna się w Mielnie, przy pomniku Morsa na Promenadzie Przyjaźni. W szczycie sezonu turystycznego promenada jest zawsze pełna spacerowiczów, więc trudno przejechać nią rowerem. Na trasę najlepiej ruszyć ulicą Kościuszki, a następnie wydzielonymi drogami rowerowymi wzdłuż szosy do Koszalina, w którym warto zrobić dłuższy przystanek. Miasto leży na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego – w rejestrze zabytków figuruje cała jego najstarsza część. Oprócz gotyckich kościołów, kamienic i pozostałości murów obronnych na uwagę zasługuje Skansen Kultury Jamneńskiej z eksponatami dawnej kultury jamneńskiej łączącej pierwiastki słowiańskie, niemieckie, holenderskie i fryzyjskie, która rozwijała się w podkaszalińskich wsiach Jamno i Łabusza.

W skansenie można zobaczyć chatę rybacką z 1869 r., warsztat szewca z początku XX w. i zrekonstruowaną stodołę z kuźnią o konstrukcji słupowo-ramowej, przeniesione ze wsi Dąbki. Warto też zobaczyć samą wieś Jamno, która dziś jest jedną z dzielnic Koszalina, a w niej Zagrodę Jamneńską – przykład typowej dla Jamna architektury XIX w.

Z Koszalina wydzieloną asfaltową drogą rowerową jedziemy do Strzeżęcina, a stamtąd po płytach betonowych i drogach asfaltowych o niskim natężeniu ruchu do Pomianowa. Od Pomianowa do Białogardu trasa będzie docelowo przebiegać przez Dargikowo, jednak do czasu wybudowania drogi rowerowej na wale przeciwpowodziowym rzeki Liśnicy odcinek ten nie jest przejezdny – można pojechać samochodową drogą powiatową Pomianowo – Białogard o umiarkowanym natężeniu ruchu.

ETAP 2. BIAŁOGARD – ZŁOCIENIEC (65,6 KM)

W Białogardzie warto zobaczyć gotycki kościół Narodzenia Najświętszej

Marii Panny, XIV-wieczną Bramę Wysoką (część dawnych murów obronnych) i Stary Ratusz z 1827 r. z drewnianą wieżą zegarową, a także pomnik Czesława Niemena, którego rodzina zamieszkała tu po repatriacji z terenów dzisiejszej Białorusi.

Z Białogardu szlak biegnie dalej w kierunku Polczyna-Zdroju, najpierw drogą powiatową o niskim natężeniu ruchu (na tym odcinku ciekawe zabytki, np. pałac z początku XX w. z parkiem krajobrazowym w Rąbnie i późnogotycki kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Lipie z cennym tryptykiem z początku XVI w.), a następnie, po przekroczeniu drogi wojewódzkiej nr 152, nową drogą rowerową poprowadzoną po dawnej trasie linii kolejowej nr 421 Świdwin-Polczyn-Zdrój. Drogę tę zbudowano w 2020 r. wraz z licznymi miejscami wypoczynku urządzonego w dawnych stacjach kolejowych.

Warto zajechać do uzdrowiska, by przejść się Magiczną Ulicą Parasoli wiszących nad deptakiem, wstąpić do pijalni wód mineralnych i odpocząć w parku zdrojowym. ▶

Rowerowa stolica Pomorza Zachodniego

Popularność rowerów stale rośnie. To wynik rozwoju infrastruktury, ale także zmiany nawyków ludzi, którzy coraz częściej decydują się na korzystanie z rowerów. Gmina Mielno jest przykładem, że nawet mocno oblegana turystycznie gmina nadmorska dzięki prowadzeniu właściwej polityki rowerowej może stać się nie tylko popularna ze względu na plażę, ale być również... rowerową stolicą Pomorza Zachodniego.

Gmina Mielno stawia na rozwój infrastruktury rowerowej. W ostatnich latach to m.in. budowa ścieżki rowerowej w ciągu Velo Baltica pomiędzy Mielnem a Pleśną /ok.10 km/. Jest to trasa łącząca Mielno z całą zachodnią częścią gminy. Dzięki temu, że prowadzi m.in. przez przybrzeżny las, przyciąga wielu rowerzystów. Powstał również tzw. bypass łączący Stary Kolejowy Szlak z trasą Velo Baltica – połączenie centrum Mielna ze ścieżką biegnącą tuż przy jeziorze Jamno. Działania w większości prowadzone były w ramach partycypacji finansowej z województwem zachodniopomorskim.

W trakcie przebudowy głównej drogi w Mielnie powstaje ścieżka rowerowa w obu kierunkach, to 2 km dwukierunkowej trasy dla rowerów. Do wakacji 2024 planowane jest ukończenie ostatniego, trzeciego etapu inwestycji, co finalnie oznaczać będzie łącznie ok. 3 km trasy dla rowerów.

Rozwijanie turystyki rowerowej to nie tylko budowa nowych ścieżek. Dla rowerzystów bardzo ważna jest także pozostała infrastruktura, taka jak stacje postojowe. W 2022 r. gmina Mielno wzbogaciła się o dwa takie miejsca w Mielnie: tuż przy jeziorze Jamno oraz przy ul. 1 Maja. Ta ostatnia to inwestycja Lokalnej Organizacji Turystycznej w Mielnie, która kolejne stacje dzięki funduszom unijnym zrealizowała w 2023 roku w Gąskach i w Sarbinowie.

Popularność gminy Mielno wśród rowerzystów potwierdzają liczniki rowerowe zamontowane na szlakach przez woj. zachodniopomorskie. Dzięki temu wiemy dziś, że ścieżką prowadzącą ze Strzeżęciny do Mielna przeciętnie odnotowywane są aż 653 przejazdy dziennie. Nieco mniej, bo średnio 515 przejazdów dziennie, występuje na drodze rowerowej pomiędzy Sarbinowem a Gąskami.

► **W okolicach Połczyna-Zdroju** warto zatrzymać się na dłużej, by **odwiedzić jeden z najpiękniejszych zakątków województwa zachodniopomorskiego – Szwajcarię Połczyńską**. Jej sercem jest rezerwat krajobrazowy Dolina Pięciu Jezior. Tu także swoje źródła ma Drawa. Wspaniale krajobrazy Szwajcarii Kaszubskiej – jeziora, strumienie, malownicze morenowe wzgórza, lasy i pastwiska – najlepiej podziwiać z wieży obserwacyjnej na szczycie najwyższego wzgórza – Wolej Góry (219 m). Wokół Doliny Pięciu Jezior poprowadzono trasę MTB Połczyńska Garda, którą można przejść także pieszo.

Z Połczyna-Zdroju szlak prowadzi nasympem kolejowym przez Drawski Park Krajobrazowy do mety tego etapu w Złocieniu. Ciekawostką tego odcinka są pozostałości budowanej przed i w czasie II wojny światowej przez III Rzeszę autostrady, tzw. berlinki, która miała połączyć Berlin z Królewcem.

ETAP 3. ZŁOCIENIEC – WAŁCZ (60,5 KM)

Leżący nad Drawą i Wąsową Złocieniec oferuje rowerzystom odpoczynek w Parku Żubra, który powstał na początku XVIII w. Jego największą atrakcją jest Aleja Grabowa, którą tworzy ponad 80 wiekowych grabów o specjalnie ukształtowanych i połączonych koronach, tworzących rodzaj bramy-baldachimu. Inne zabytki Złocienka to gotycki kościół Wniebowzięcia Najświęt-

szej Maryi Panny, ruiny zamku z XIV w. i XIX-wieczny ratusz. Jednym z symboli miasta jest Złocieniaszek – drogowskaz w formie kamiennej płaskorzeźby zająca z ułożonymi poziomo uszami, na których widniał kiedyś napis „Falkenburg” (dawna nazwa Złocienka).

W Złocieniu trasa krzyżuje się ze Szlakiem Pojezierzy Zachodnich (oznaczonej numerem 20) i przez nieco ponad 3 km oba szlaki się pokrywają. Ze Złocienka jedziemy do Bobrowa z ciekawym, XIX-wiecznym zamkiem z blankami, wykuszami i wysoką, czworoboczną wieżą. Ten fragment szlaku jest głównie szutrowy, ale część dojazdu do Bobrowa (ok. 1 km) to trudno przejezdny odcinek gruntowy (w planach jest wybudowanie tam drogi rowerowej).

Za Bobrowem szlak odbija w leśną asfaltową drogę, która następnie zmienia się w szutrowkę do Wierzchowa. Dalszy odcinek – pomiędzy Wierzchowem i Wałczem – nie jest na razie zbyt wygodny dla rowerzystów (zaplanowano tam budowę ponad 30-kilometrowej drogi rowerowej po trasie starej linii kolejowej).

Zainteresowani militariami mogą zboczyć z trasy do pozostałości bunkrów i Skansenu Bojowego I Armii Wojska Polskiego w Zdbicach, prezentującego sprzęt bojowy wykorzystywany w czasie walk o Wał Pomorski w 1945 r., a przy okazji zobaczyć piękne jezioro Zdbiczne.

Wałcz leży nad rzeką Pilicą i między jeziorami Raduń i Zamkowym z rozwiniętą infrastrukturą rekreacyjną, nad

którymi można wypocząć po trudach rowerowej wycieczki. W mieście jest też kilka wartych zobaczenia zabytków, m.in. eklektyczny ratusz z 1890 r., neogotyckie kościoły św. Mikołaja i św. Antoniego, XIX-wieczna cerkiew prawosławna Świętej Trójcy, klasycystyczny dwór z początku XIX w. z kolumnowym portykiem (obecnie siedziba Muzeum Ziemi Wałeckiej). Na obrzeżach Wałcza znajdują się dwie placówki poświęcone Wałowi Pomorskiemu, czyli części systemu umocnień wschodniej granicy III Rzeszy: Muzeum Wału Pomorskiego i Skansen Fortyfikacyjny Grupa Warowna „Cegielnia”.

10 kilometrów na zachód od Wałcza, między Strącznem i Rutwicą, leży wzniesienie zwane Magiczną albo Magnetyczną Górką, na którym zdają się nie obowiązywać prawa fizyki. Jak głosi tablica informacyjna, takich miejsc jest na świecie tylko kilka. Fenomen góry polega na tym, że przedmioty, wylana woda, a nawet pojazdy z wyłączonym silnikiem zamiast stoczyć się z niej, spłynąć lub zjechać, samoczynnie pną się do góry. Różne teorie tłumaczą to zjawisko m.in. iluzją optyczną i wpływem „prądów wodnych”.

Z Wałcza można dojechać szutrowymi i gruntowymi drogami przez Dobino do Skrzatusza, który leży już w województwie wielkopolskim. Tu warto zajrzeć do sanktuarium Matki Bożej Bolesnej, znanego z XV-wiecznej piety z wierzbowego drewna, a następnie kontynuować jazdę do Piły.

ODWIEDŹ KOSZALIN

I POZNAJ MIASTO PRZYJAZNE ROWERZYSTOM

**Jesteś fanem jazdy na rowerze?
Lubisz aktywnie i rekreacyjnie spędzać wolny
czas lub zwiedzać tajemnicze zakątki
z poziomu dwóch kółek? Jeśli tak,
to wszystko to znajdziesz w Koszalinie.**

W największym mieście na Pomorzu Środkowym czeka wiele atrakcji zarówno o charakterze rekreacyjnym, jak i przyrodniczym czy historycznym. Wszystkie walory turystyczne można poznać przemierzając miasto na rowerze. Umożliwia to ujednoliconą sieć dróg rowerowych, która liczy już ponad 100 km i jest stale rozbudowywana.

Koszalin inwestuje zarówno w rozwój infrastruktury rowerowej jak i w edukację koszalińskiej młodzieży. Co roku odbywają się liczne rajdy i wyścigi rowerowe, np. ogólnopolski wyścig kolarski Velo Baltic czy też rywalizacja o Puchar Rowerowej Stolicy Polski.

Nie masz roweru lub nie możesz go zabrać?

Nic straconego. W mieście od 2018 roku funkcjonuje Koszaliński Rower Miejski, który składa się z 20 stacji oraz 170 rowerów, z których 15 wyposażonych jest w foteliki dziecięce. Dla każdego użytkownika przewidziane jest darmowe pierwsze 15 minut. Dzięki dobremu rozplanowaniu stacji rowerowych, nie ma problemu z pokonaniem odległości między najbliższymi stacjami w darmowym czasie.

Jeżeli lubisz poznawać nowe miejsca przez pryzmat ich historii, to idealnym rozwiązaniem będzie przejechanie Staromiejskiej Trasy Turystycznej. Dzięki niej poznasz najciekawsze zabytki Koszalina, tj. Domek Kata, XIV-wieczną Katedrę, neogotycki budynek Poczty Głównej, Pałac Młynarza (obecnie siedziba Muzeum) wraz z oryginalną zagrodą rybacką z podkoszalińskiej wsi Dąbki. Dla miłośników poznawania miejscowych unikatowych kultur mamy perełkę w postaci Kultury Jamneńskiej, którą poznasz odwiedzając zrekonstruowaną XIX-wieczną Zagrodę Jamneńską oraz kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej, które to znajdują się na osiedlu Jamno-Łabusz.

Koszalińskie ścieżki i drogi rowerowe doprowadzą również do pięknych i tajemniczych miejsc skrywających walory przyrodnicze Koszalina. Bez przeszkód rowerowo zobaczymy największy i najstarszy Park im. Książąt Pomorskich z fontannami, wyspą łabędzi i urokliwymi alejkami oraz unikatowymi gatunkami drzew. Dla miłośników adrenaliny przygotowano został

singletrack o długości blisko 5,5 km. Ta ekstremalna trasa znajduje się na Górze Chelmskiej, na której wytyczono liczne szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe czy polany rekreacyjne. Na jej szczycie znajdują się Sanktuarium Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej oraz wieża widokowa (wysokość 31,5 m), z której rozciąga się niesamowity widok na miasto i okolice, aż po Bałtyk.

Koszalin jest bardzo dobrze skomunikowany z ościennymi gminami. Do wszystkich miejscowości sąsiadujących z Koszalinem dojedziemy bezpośrednio drogami rowerowymi, a w sezonie letnim można skorzystać z oferty statku Julek, kursującego przez jezioro Jamno do nadmorskiej miejscowości Mielno. Statek jest przystosowany do przewozu rowerów. Pobierając bezpłatną aplikację mobilną „Rowery Na Forum” i wybierając jedną z przygotowanych indywidualnych 35 tras rowerowych, możemy poznać Koszalin i okolice. Wytyczone szlaki są dostosowane pod względem trudności, długości oraz rodzaju roweru, dzięki czemu każdy użytkownik może wybrać trasę odpowiednią dla jego wymagań i oczekiwań.

Przemierzając Koszalin na rowerze, warto odwiedzić również Wodną Dolinę, gdzie znajdują się pole do minigolfa, boisko do siatkówki, siłownia plenerowa, plac zabaw, Wake Park z dwusłupowym wyciągiem oraz strefa gastronomiczna i strzeżona w sezonie letnim plaża. Koszalin to miasto otwarte na wszystkich miłośników rowerów. Piękno otaczającego krajobrazu, magia historycznych zakątków oraz liczne atrakcje sprawiają, że Koszalin to miasto, które warto odwiedzić o każdej porze roku.

Zapraszamy na www.koszalin.pl, gdzie na bieżąco informujemy o aktualnościach i wydarzeniach, oraz na wirtualny spacer na www.koszalin360.pl, gdzie można poznać Koszalin.

Rowerem po szlaku wód mineralnych

Bajkowe widoki doliny Popradu, drewniane łemkowskie cerkwie w niemal każdej mijanej miejscowości, źródła wody mineralnej, przy których można odpocząć w cieniu wiaty – to tylko niektóre atrakcje Szlaku Wód Mineralnych.

Szlak Wód Mineralnych to 34-kilometrowa pętla w gminie Muszyzna w Beskidzie Sądeckim, prowadzona po śladach tras VeloNatura/EuroVelo 11, łącząca uzdrowiska w dolinie Popradu, m.in. Żegiestów-Zdrój, Szczawnik, Muszynę, a także źródła wody mineralnej i zabytki architektury drewnianej. Na trasie jest 13 przystanków rowerowych, na których można zaczerpnąć wody ze źródła i zregenerować siły (po drodze jest kilka podjazdów). By móc korzystać z ujęć, warto zabrać ze sobą bidon.

Wygodnym punktem startowym będzie np. muszyńskie Zapopradzie, gdzie jest parking i kiosk z informacjami na temat szlaku. Jego pierwsza część przebiega wzdłuż Popradu, po pograniczu polsko-słowackim – należy pamiętać, że na Słowacji poza terenem zabudowanym rowerzyści muszą obowiązkowo jeździć w kasku. Na trasie najlepiej sprawdzi się rower typu gravel.

Oczywistym walorem Szlaku Wód Mineralnych są przepiękne krajobrazy Popradzkiego Parku Krajobrazowego (gmina Muszyzna w całości leży na jego

terenie), Beskidu Sądeckiego, a nawet Tatr. Mimo że szlak nie jest długi, lepiej zarezerwować więcej czasu na jego pokonanie, bo wiele atrakcji po drodze szkoda byłoby pominąć.

Jedną z najbardziej niesamowitych atrakcji jest największa (o powierzchni ok. 25 mkw.) i najbardziej efektowna mofeta w Polsce, zwana też „oddechem diabła”. Została uznana za pomnik przyrody nieożywionej i nazwana imieniem swojego odkrywcy – geologa Henryka Świdzińskiego. Mofeta znajduje się

w dniu bagnistego potoku Złockiego, przy szosie nieopodal wsi Jastrzębik i Złockie. Wydobywający się z niej nieustannie gaz, widoczny na powierzchni wody jako bąble, odznacza się bardzo wysoką zawartością dwutlenku węgla (94,3 proc.), przez co nad mofetą giną owady i ptaki. Rdzawożółty kolor bulgoczącego błota pięknie kontrastuje z intensywną zielenią niskopiennych roślin porastających brzegi mofety.

W gminie Muszyna znajduje się aż 10 obiektów współtworzących Małopolski Szlak Architektury Drewnianej (liczy on w sumie 252 obiekty). Są to: XIX-wieczna zabudowa mieszczkańska przy ul. Kościelnej w centrum Muszyny oraz dziewięć cerkwi w miejscowościach Milik, Andrzejówka, Wojkowa, Powroźnik, Złockie, Szczawnik, Jastrzębik, Leluchów i Dubne. Większość z nich znajduje się blisko Szlaku Wód Mineralnych.

Jednym z najcenniejszych przykładów budownictwa drewnianego jest dawna cerkiew greckokatolicka św. Jakuba Młodszego Apostoła (obecnie kościół rzymskokatolicki) w Powroźniku koło

Muszyny, wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO w ramach zbiorowego wpisu „Drewniane cerkwie w polskim i ukraińskim regionie Karpat”. Zbudowana została w 1600 r., jest więc najstarszą cerkwią w polskich Karpatach. Wyposażenie świątyni tworzą m.in. ikonostas z lat 1743–1744, barokowy ołtarz boczny z XVIII w. z obrazem Chrystusa u słupa i wiele cennych ikon, np. Śąd Ostateczny z 1623 r. Pozostałe zabytkowe cerkwie, do których można dojechać ze szlaku, znajdują się w Miliku (pw. św. Kosmy i Damiana), Andrzejówce (pw. Zaśnięcia Bogurodzicy), Żegiestowie-Zdroju (pw. św. Michała Archanioła), Szczawniku i Złockiem (obie pw. św. Dymitra) oraz Jastrzębiku (pw. św. Łukasza).

Ciekawą atrakcją są Ogrody Sensoryczne w Muszynie – park służący nie tylko relaksowi na łonie przyrody, ale przede wszystkim celom terapeutycznym i poznawczym. To idealne wręcz miejsce odpoczynku po trudach wycieczki rowerowej. Muszyńskie ogrody sensoryczne zostały podzielone na osiem stref, m.in. strefę zdrowia z przy-

ządami do ćwiczeń, strefę zapachu z intensywnie pachnącymi roślinami, strefę dźwięku z szumiącymi drzewami, szmerzącymi strumieniami i świergoczącymi ptakami, strefę zapachowo-dotykową z roślinami o różnorodnych zapachach, kształtach, fakturach liści i kwiatów, strefę smaku z krzewami i drzewami owocowymi, strefę wzroku z cieszącymi oczy kompozycjami kwiatowych dywanów i wież, z której rozciągają się widoki na ruiny muszyńskiego zamku, barokowy kościół w centrum miasta, pijalnię wody mineralnej, a nawet – w sprzyjających warunkach pogodowych – Tatry.

Kolejnym ciekawym obiektem są Ogrody Biblijne z roślinnością i krajobrazami typowymi dla Ziemi Świętej. To czwarty i zarazem największy tego typu obiekt w Polsce. Warto też odwiedzić rezerwat przyrody Las Lipowy Obrożyńska na obrzeżach Muszyny – jeden z pierwszych rezerwatów II Rzeczypospolitej, założony w 1919 r., przez który prowadzi ścieżka dydaktyczna o długości 4,2 km z siedmioma tematycznymi przystankami przy najciekawszych miejscach.

Kraków

www.ssm.com.pl

KRAKÓW – ZAKOPANE

tanie noclegi dla wycieczek

KRAKÓW
repcja@ssm.com.pl
12 653 24 32

ZAKOPANE
zakopane@ssm.com.pl
18 20 66 158

Twierdza, Chełmoński i Świdermajer

Wycieczki rowerowe warto połączyć z rozwijaniem zainteresowań, poznawaniem historii i kultury. Proponujemy trzy szlaki w okolicach Warszawy, z których każdy ma swój temat przewodni – dla miłośników militariów, malarstwa i architektury.

Do twierdzy Modlin. 37-kilometrowa trasa przeznaczona jest dla średnio zaawansowanych rowerzystów, na jej pokonanie należy przeznaczyć ok. 6 godzin.

Ruszamy **spod dworca kolejowego Warszawa Choszczówka, skręcamy w lewo w ulicę Chlubną, a po ok. 350 m w prawo w żwirową leśną drogę**. Dalej podążamy zielonym szlakiem rowerowym. Na wysokości zabytkowego budynku poczty konnej przecinamy trasę nr 61 i kierujemy się na zachód ścieżką dla rowerów. Wjeżdżając do lasu, śledzimy czerwone znaki, które prowadzą do tablicy z oznaczeniem szlaków gminy Jabłonna. Po pokonaniu dłuższego odcinka piaszczystą drogą wśród drzew wjeżdżamy na szlak żółty, a następnie niebieski, którym dojeżdżamy do **Nowego Dworu Mazowieckiego**. Tu przekraczamy **Narew mostem Pancera**, by znaleźć się u wejścia do twierdzy.

Położona w widłach Wisły i Narwi twierdza Modlin to jedna z największych twierdz w Polsce. Wybitne walory obronne tego miejsca docenił już szwedzki król Karol Gustaw, zakładając tu obóz warowny, który przetrwał aż do 1660 r. Budowa obecnej twierdzy rozpoczęła się w 1806 r. na polecenie cesarza Napoleona I. W kolejnych latach, aż do 1915 r., twierdza była sukcesywnie rozbudowywana. Zachowały się m.in. zewnętrzny i wewnętrzny pierścień fortów, cytadela, prochownia, lazaret, kasy-no, elektrownia, młyn i piekarnia. Możliwe jest zwiedzanie niektórych obiektów, m.in. Wieży Zachodniej, z której roztacza się najlepszy widok na ujście Narwi do Wisły i koszary, a także elewatora, Bramy Ostrołęckiej i Fortu X. Ciekawostką jest najdłuższy w Europie budynek – koszary wojskowe liczące 2250 metrów. Warto też zajrzeć do Muzeum Kampanii Wrzesniowej i Twierdzy Modlin, które prezen-

tuje uzbrojenie, sprzęt, mundury, sztandary, druki i zdjęcia z okresu kampanii wrzesniowej.

Do Warszawy wracamy pociągiem z pobliskiej stacji Modlin.

Śladami Józefa Chełmońskiego. Trasa prowadzi przez urokliwe zakątki Mazowsza, które na swoich obrazach uwiecznił Józef Chełmoński – jeden z najwybitniejszych polskich twórców malarstwa realistycznego. Artysta jest także nieformalnym patronem tej trasy. Liczy ona 50 km, mogą się z nią zmierzyć także mniej doświadczeni rowerzyści.

Punktem startowym jest stacja kolejowa w Międzyborowie, a końcowym stacja w Jaktorowie.

Z Międzyborowa asfaltową drogą ruszamy w stronę Bieganowa. Po 4 km docieramy do torów kolejowych, za którymi wjeżdżamy na asfaltową drogę

prowadzącą do gajówki w lesie, gdzie zjeżdżamy malowniczym wąwozem do leśnej drogi oznakowanej na czarno. Szlak prowadzi do żwirowej drogi, którą dojeżdżamy **do Radziejowic**.

Ich wizytówką jest klasycystyczny pałac otoczony parkiem, w którym, oprócz Józefa Chelmońskiego, bywali też Juliusz Kossak, Henryk Sienkiewicz czy Jarosław Iwaszkiewicz. Obecnie w pałacu mieści się dom pracy twórczej, ale jego wnętrza udostępniane są do zwiedzania w weekendy.

Z Radziejowic jedziemy na południowy wschód zielonym szlakiem pieszym. Za ruchliwą szosą Warszawa – Katowice wjeżdżamy na szutrową leśną drogę i kierujemy się na **mostek na rzeczce Pisia Gągolina**, a następnie na drogę wojewódzką 876, którą docieramy do malowniczej wsi Petrykozy. Stoi tu klasycystyczny dwór z pierwszej połowy XIX w., w którym ponoć gościł Józef Chelmoński, oraz dwa wiatraki-koźlaki.

Trasa biegnie dalej do Grzegorzewic i wsi Skuty z barokowym kościołem świętych Piotra i Pawła, którego wnętrza zdobi XVIII-wieczna, iluzjonistycz-

na polichromia, a następnie wzdłuż doliny Pisi Tuczej do dworku w Grzmiejęcej. Po przecięciu szosy katowickiej jedziemy do wsi Bieniewiec i kąpieliska nad zalewem Grzymek. Po przekroczeniu Pisi Tuczej wjeżdżamy na żółty szlak, którym docieramy w okolice Kulkówki.

Tu stoi modrzewiowy dworek z połowy XIX w., w którym w latach 1889–1914, aż do swojej śmierci, mieszkał i tworzył Józef Chelmoński. W pobliskiej Adamowiźnie mieszkał natomiast brat Józefa, lekarz Adam Chelmoński.

Świdermajer. 24-kilometrowa trasa zaczyna się przy dworcu kolejowym w Falenicy, prowadzi przez Michalin, Józefów, Emów, Świder i Otwock, a kończy się na stacji kolejowej Celestynów. Jej motywem przewodnim jest nadświdrzański styl architektoniczny zwany świdermajerem (połączenie słów Świder i biedermeier), wzorowany na drewnianej architekturze Mazowsza, stylu alpejskich schronisk i rosyjskich dacy, który rozpowszechnił się na przełomie XIX i XX w. w letniskach leżących wzdłuż

Kolei Nadwiślańskiej na południowy wschód od Warszawy. Jego twórcą był Michał Elwiro Andriolli. Styl ten wyróżniają lekka, drewniana konstrukcja, szpiczaste zwieńczenia dachów, oranżerie, drewniane okiennice, ganki i werandy z ażurowymi zdobieniami. Budowano w nim domy letniskowe, daczę, sanatoria i pensjonaty. Świdermajery do dziś są wizytówką podwarszawskich miejscowości: Anina, Międzyzlesia, Radości, Miedzeszyna, Falenicy, Michalina, Józefowa, Świdra i przede wszystkim Otwocka, gdzie zachowało się ich najwięcej. Ich śladem prowadzi tzw. trasa Andriollego. Największe skupisko świdermajerów jest w okolicy skrzyżowania ulic Kościelnej i Kościuszki, a także na Warszawskiej, Wierzbowej, Wilowej, Inwalidów Wojennych, Żeromskiego, Reymonta i Prusa. Jednym z najbardziej reprezentatywnych przykładów stylu nadświdrzańskiego jest pensjonat Abrama Gurewicza u zbiegu ulic Filipowicza i Armii Krajowej, wzniesiony w latach 1906–1921. Jest to jednocześnie jeden z największych drewnianych domów w Europie.

Starostwo Powiatu
Warszawskiego Zachodniego
ul. Poznańska 129/133
05-850 Ożarów Mazowiecki
www.pwz.pl

Powiat Warszawski Zachodni

Zapraszamy do odkrywania walorów powiatu warszawskiego zachodniego. Turyści odnajdą tu ciekawe ślady przeszłości, liczne zabytki architektury sakralnej i pałacowej, miejsca pamięci narodowej, a także wspaniałe tereny do pieszych i rowerowych wycieczek.

■ Powiat Warszawski Zachodni dzięki swemu położeniu jest jednym z bardziej interesujących regionów w Polsce. Jest to region, w którym można odnaleźć ślady przeszłości, liczne zabytki architektury, jak również niezwykle atrakcyjne tereny turystyczno-rekreacyjne i inwestycyjne. Powiat Warszawski Zachodni zajmuje obszar 533 km², zamieszkiwany jest przez ponad 120 tys. osób. Tworzą go trzy gminy miejsko-wiejskie: Łomianki, Błonie i Ożarów Mazowiecki, oraz cztery gminy wiejskie: Izabelin, Kampinos, Leszno i Stare Babice. Warto parę słów poświęcić historii tych terenów. Badania archeologiczne wykazały, że ziemie naszego powiatu były zamieszkiwane już 10 tys. lat temu. Ostatnio, w rejonie Zaborowa, w gm. Leszno, odnaleziono ślady osady sprzed 2 tys. lat. Na terenie powiatu jest wiele pozostałości pradawnego hutnictwa – tzw. dymarek,

czyli pieców do wytopu żelaza z rud darniowych. Na ponad 30 proc. jego terytorium znajduje się Kampinoski Park Narodowy – Światowy Rezerwat Biosfery UNESCO objęty programem Natura 2000. Puszcza Kampinowska to niezwykle sanktuarium przyrody, liczące sobie ponad 38,5 tys. ha, jest unikatem w skali europejskiej i powoduje, że w naszym powiecie panuje zdrowy klimat. Są tu doskonałe warunki do aktywnej turystyki i rekreacji.

Nasz powiat łączy w sobie aspekty ekologiczne z wielkomiejskimi, tereny silnie zurbanizowane z rozległymi przestrzeniami Mazowsza, co powoduje, że każdy znajdzie tu coś interesującego dla siebie. Turyści odnajdą tu ciekawe ślady przeszłości, liczne zabytki architektury sakralnej i pałacowej, miejsca pamięci narodowej, a także wspaniałe tereny do pieszych i rowerowych wycieczek.

Zapraszamy Państwa do odwiedzenia powiatu warszawskiego zachodniego!

Do Świeradowa-Zdroju na singletracki

Znudziło ci się pedałowanie po płaskiej drodze? Chciałbyś zmierzyć się z podjazdami, zjazdami, zakrętami i przeszkodami? Spróbuj jazdy singletrackami – na przykład w Świeradowie-Zdroju.

Singletracki to wąskie, kręte, jednokierunkowe trasy do jazdy rowerem górskim (MTB), poprowadzone w atrakcyjnym przyrodniczo terenie, zazwyczaj w lesie. Singletracki mają różne stopnie trudności i wcale nie muszą być torem z przeszkodami. Te oznaczone kolorem zielonym (bardzo łatwe – ścieżka jest szeroka i dwukierunkowa) będą odpowiednie dla rowerzystów, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z singletrackami, a nawet dla rodzin z dziećmi. Stopień trudności jest nieco większy na trasach niebieskich (pojawiają się zakręty, nierówności terenu), ale wciąż klasyfikowane są one jako łatwe. Trasy czerwone (średnio trudne), a zwłaszcza czarne (trudne) wymagają dobrej kondycji, doświadczenia, dużych umiejętności panowania nad rowe-

rem i maksymalnej koncentracji podczas jazdy – trzeba się na nich mierzyć z przeszkodami, np. kamieniami czy korzeniami drzew, zakrętami, podjazdami i zjazdami.

W Polsce jednymi z najlepszych singletracków może poszczycić się Świeradów-Zdrój. Powstały one w ramach transgranicznego projektu **Singletrack pod Smrekiem, który obejmuje obecnie 14 tras w Górach Izerских na granicy polsko-czeskiej**, o różnych stopniach trudności i łącznej długości prawie 80 km. Zaprojektował je Walińczyk Dafydd Davis – wybitny specjalista w tej dziedzinie na skalę światową.

Za najciekawszą trasę po polskiej stronie uważany jest **Zajęcznik, będący niemal labiryntem leśnych ście-**

żek. To trasa o poziomie średnio trudnym i długości ponad 14 km. Emocjonujący jest zwłaszcza zjazd z Zajęcznika. Singletrack Góreczno o długości 7 km ma odcinki średnio trudne i trudne. Najdłuższą trasą jest Czerniawska Kopa, nazywana też Nad Czerniawą (ponad 15 km), oznaczona kolorem czarnym.

W 2013 r. projekt Singletrack pod Smrekiem zwyciężył w konkursie ówczesnego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego „Polska pięknieje – 7 cudów Funduszy Europejskich” w kategorii turystyka transgraniczna i międzynarodowa. Dwa lata wcześniej międzynarodowa organizacja IMBA uznała Singletrack pod Smrekiem za jedną z siedmiu najlepszych destynacji MTB na świecie.

BIKE EXPO

NARODOWY TEST ROWEROWY

6-7
kwietnia
2024

www.bikeexpo.pl

PARTNERZY GŁÓWNI:

TourdePologne

LANGTEAM

PARTNER:

PARTNER TESTÓW:

PARTNER TECHNOLOGICZNY:

BAFANG

bike
Board

SZOSA

TOUR

skionline.pl

ALL
INCLUSIVE

VELOPROFIT

TURDETUR

Aktywny relaks wokół Zatoki Puckiej

Szlak z Gdyni do Helu, prowadzący wzdłuż Zatoki Puckiej, to jedna z najpiękniejszych i najstarszych tras rowerowych w Polsce, obfitująca w atrakcje turystyczne i przyrodnicze oraz wspaniałe widoki.

Trasa z Gdyni do Helu (lub na odwrót), zwana Pierścieniem Zatoki Puckiej, liczy 76 km. Jej pokonanie nie powinno zająć więcej niż 10 godzin. Ze względu jednak na bajkowe widoki, a także liczne atrakcje turystyczne, piękne plaże i kąpieliska, które zachęcają, by na dłużej zejść z roweru i w pełni się nimi nacieszyć, warto wydłużyć wycieczkę nawet do kilku dni, zwłaszcza w pełni sezonu turystycznego, kiedy hotele i restauracje działają pełną parą. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, by wybrać się tu wiosną lub jesienią, kiedy Półwysep Helski nie jest tak oblegany przez turystów jak w wakacje, a tym samym cichszy i spokojniejszy.

Szlak, nie licząc kilku pagórkowatych odcinków, jest łatwy i ma charakter rekreacyjny. Będzie odpowiednim wyborem dla początkujących rowerzystów, a także rodzin z dziećmi. Jeśli mimo

wszystko okaże się, że przeszacowaliśmy swoje możliwości, możemy wycofać się z trasy w kilku miejscach, np. w Pucku, i wrócić do Gdyni pociągiem. Z Helu można wrócić do Gdyni drogą morską, np. tramwajem wodnym.

Szlak jest dobrze oznakowany, przeważa na nim nawierzchnia asfaltowa i szutrowa. W dużej części prowadzi wydzieloną drogą rowerową (na Półwyspie Helskim), fragmentami przez leśne dukty. Najlepiej sprawdzi się na nim rower crossowy lub trekkingowy.

W razie potrzeby sklepy rowerowe i serwisy naprawcze znajdziemy m.in. w Gdyni, we Władysławowie, w Jastarni i Helu.

Pierścień Zatoki Puckiej to trasa o wybitnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, a dodatkowo prozdrowotnych (kropelki słonej morskiej wody nasycają powietrze cząsteczkami jodu,

który łagodzi dolegliwości związane m.in. z chorobami tarczycy).

Całe wybrzeże Zatoki Puckiej to prawdziwy raj dla miłośników przyrody (kto lubi ją podpatrywać, niech zabierze ze sobą lornetkę). Duża część trasy prowadzi przez Nadmorski Park Krajobrazowy, w którym możemy podziwiać wszystkie typy wybrzeża charakterystyczne dla południowego Bałtyku, w tym wysokie klify wciąż zmieniające się pod wpływem morskich fal. Ponad 40 proc. powierzchni parku pokrywają lasy, głównie sosnowe. Wyjątkowo bogata jest również awifauna parku, zwłaszcza w czasie wiosennych i letnich przelotów ptaków.

W rezerwach przy trasie podpatrzeć można rzadkie gatunki ptaków, m.in. siewczkę obrożną, rybitwę białoczelną, pliszkę cytrynową, biegusa zmiennego czy brodzca krwawodziobego, a także ►

Plaże, rowery i dziedzictwo kulturowe

Odkryj historię „Żelaznej Kurtyny” i delektuj się atmosferą bałtyckich plaż na międzynarodowej trasie rowerowej EuroVelo 10/13. Poznaj bogate dziedzictwo kulturowe województwa pomorskiego, jakim są wciąż funkcjonujące latarnie morskie, tradycyjne domy szachulcowe, Krainy w Kratę czy Żuławy zamieszkałe niegdyś przez tajemniczych mennonitów.

Podróż pomorskim odcinkiem EuroVelo 10/13 to jedyna w swoim rodzaju wyprawa, która dostarczy mnóstwa dobrej energii, niesamowitych przygód, pozwoli też odkryć wiele unikalnych i nieoczywistych miejsc oraz cennych zabytków. Różnorodność atrakcji jest tu niespotykana. Raz jedziemy bujnym i gęstym lasem w okolicy Choczewa lub ścieżkami Słowińskiego Parku Narodowego, a kiedy indziej wtapiamy się w wakacyjny nastrój nadmorskich kurortów w Ustce, Łebie, Władysławowie czy Krynicy Morskiej. Dodatkowo mamy możliwość odkrywania niektórych szlaków kulturowych z terenu województwa pomorskiego: latarni morskich oraz Pomorskiej Drogi św. Jakuba. Ich przebiegi w kilku miejscach pokrywają się ze szlakiem rowerowym, a tworzące je obiekty znajdziemy na samej trasie lub w bliskiej okolicy. Marką turystyczną o dużym potencjale kulturowym jest natomiast Kraina w Kratę, która przyciąga charakterystyczną czarno-białą zabudową wiejską.

Tematami przewodnimi tras EV 10 i EV 13 są Morze Bałtyckie oraz granica dawnych państw bloku wschodniego. Atrakcyjność turystyczna opiera się tu zatem na pomorskim dziedzictwie kulturowym związanym z morzem, różnorodnością etniczną tego regionu czy też unikalnymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. Natomiast symbolika upadku komunizmu w Europie Wschodniej, pieczołowicie kultywowana przez Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, nadaje trasie kulturowo-historyczne znaczenie. Połączenie tych dwóch tematów w jeden międzynarodowy szlak rowerowy sprawia, że mamy do czynienia z fenomenem turystycznym i kulturowym na skalę europejską. Warto wiedzieć, że EuroVelo 13 jako Szlak Żelaznej Kurtyny jest certyfikowanym szlakiem kulturowym Rady

www.pomorskie.travel

Europy. To jedyna trasa rowerowa sieci EuroVelo, która posiada taką rangę.

Z racji nadmorskiego przebiegu EuroVelo 10/13, wyróżnikiem architektonicznym tego terenu są latarnie morskie. Te obiekty od dziesięcioleci obecne są w świadomości i kulturze materialnej, nadmorskiej części naszego regionu. Funkcjonowanie w regionie szlaku kulturowego latarni morskich podkreśla ich znaczenie i wartość dla pomorskiego dziedzictwa. Podróż rowerem szlakiem EuroVelo 10/13 daje możliwość zwiedzenia aż 8 latarni: Ustka, Czolpino, Stilo, Rozewie, Hel, Sopot, Gdańsk Nowy Port, Krynica Morska.

EuroVelo 10/13 w województwie pomorskim przebiega przez kilka regionów etnograficznych i geograficznych o bardzo

różnorodnej historii, kulturze, ukształtowaniu terenu i bogactwie przyrodniczym. W części zachodniej obejmuje Pobrzeże Słowińskie, które charakteryzuje się występowaniem regionalnej, szachulcowej zabudowy i dziedzictwem Słowińców. W Swołowie i Klukach znajdują się muzea poświęcone ich kulturze materialnej. Zobaczyć tam można przykłady dawnych budynków mieszkalnych i gospodarczych pomorskiej wsi.

Na wschód od Trójmiasta międzynarodowa trasa rowerowa EuroVelo 10/13 prowadzi na Mierzeję Wiślaną i dalej na Żuławy Wiślane. Charakterystyczne domy podcienione, gotyckie kościołki z drewnianymi wieżami, zabytki hydrotechniki czy rzędy wierzb rosnące wzdłuż kanałów to osobliwości tej krainy. Warto zapoznać się też z dziedzictwem mennonitów, czyli dawnych mieszkańców tych ziem. Odegrali oni w dziejach Żuław kluczową rolę, ratując je przed niszcząco działającą wodą. W Nowym Dworze Gdańskim działa Żuławski Park Historyczny, który przybliży i kultywuje ich zasługi.

Łączenie turystyki aktywnej z kulturą to doskonały pomysł na zwiedzanie województwa pomorskiego. Rozbudowana sieć tras rowerowych umożliwia planowanie wycieczek obejmujących również inne szlaki kulturowe, takie jak: Szlak Cysterski, Szlak Zamków Gotyckich, Szlak Kopernikowski czy też Szlak Dworów i Pałaców Północnych Kaszub.

Zapraszamy do aktywnego odkrywania pomorskiego dziedzictwa kulturowego.

- ▶ wiele gatunków chronionych roślin słonolubnych, takich jak mikołajek nadmorski czy aster solny. Przy odrobinie szczęścia można zobaczyć morświna lub fokę szarą – Zatoka Pucka to jedno z najważniejszych bałtyckich siedlisk tych ssaków.

Przebieg trasy: Gdynia – Rzucewo – Puck – Swarzewo – Władysławowo – Chałupy – Kuźnica – Jastarnia – Jura-ta – Hel

Wycieczkę rozpoczynamy w gdyńskiej dzielnicy Pogórze, na końcu ul. Derdowskiego, gdzie jest początek szlaku. Kierując się na północny wschód, mijamy lotnisko wojskowe Gdynia-Kosakowo i docieramy do miejscowości Pierwoszyń, gdzie szlak odbija ku malowniczym nadmorskim klifom zwanym Górą Grunwaldowymi (najwyższe wzniesienie ma prawie 30 m). Rozciąga się z nich przepiękny widok na Zatokę Pucką i rysujący się na horyzoncie Półwysep Hel.

Ruszamy w kierunku starej kaszubskiej wsi Mechelinki z cumującymi przy brzegu kutrami rybackimi, małym targiem rybnym, piaszczystą plażą i moło. W pobliżu warto zobaczyć rezerwat przy-

rody Mechelińskie Łąki, chroniący siedliska ptaków wodnych i różnorodne zbiorowiska roślinne.

Z Mechelinek szlak prowadzi do rezerwatu Beka u ujścia Redy do Bałtyku-ostoi – prawie 200 gatunków ptaków o randze europejskiej, a następnie do Osłonina i Rzucewa.

Osłonino z Rzucewem łączy tzw. aleja Jana III Sobieskiego, wzdłuż której rosną kilkusetletnie, pomnikowe lipy. W Rzucewie warto zobaczyć XIX-wieczny neogotycki zespół pałacowo-parkowy (obecnie hotel) i Park Kulturowy Osada Łowców Fok – stanowisko archeologiczne z osadą rybacką z epoki kamienia (V–II tys. p.n.e.).

Jedziemy dalej w kierunku Bładzikowa, a następnie ul. Morską dojeżdżamy do Pucka. Tu warto zobaczyć niewielką przystań rybacką ze słupkiem upamiętniającym zaślubiny Polski z morzem, dokonane przez gen. Józefa Hallera w 1920 r., zabytkowy rynek z neogotyckim ratuszem i kamieniczkami z XVIII–XIX w. oraz kościół św. Piotra i Pawła z XIV–XV w. – najcenniejszy zabytek miasta z XVIII-wiecznym ołtarzem głównym i kaplicą Wejherów.

Kolejnym przystankiem na trasie jest Swarzewo, znane przede wszystkim jako ośrodek kultu maryjnego. W tutejszej świątyni przechowywana jest figurka Matki Bożej, którą, jak mówi legenda, zostawili na brzegu holenderscy marynarze w podzięce za ocalenie z potężnego sztormu. Ciekawa jest również sama świątynia z 1880 r., a zwłaszcza jej ołtarze, polichromia i mapa Półwyspu Helskiego z 1684 r. Oprócz kościoła warto jeszcze zobaczyć miniskansen rybacki nad zatoką.

Wzdłuż wybrzeża jedziemy dalej do Władysławowa – gwarne kurortu słynącego z szerokich, piaszczystych plaż. Można tu nie tylko plażować, ale też uprawiać różne sporty wodne, jak windsurfing czy kitesurfing, a także jeździć konno. Ciekawą atrakcją jest **Muzeum Motyli** w wieży **Domu Rybaka** ze zbiorem ponad 5 tys. okazów. Muzeum jest jednocześnie popularnym punktem widokowym, z którego rozciąga się panorama Władysławowa i okolic. Warto również odwiedzić Hallerówkę, czyli letnią rezydencję Józefa Hallera.

Za Władysławowem szlak wkracza na Półwysep Helski, zwany przez

miejscowych **Helską Kosą**, prowadząc dalej do Chałup i Kuźnicy. To właśnie między tymi dwoma kurortami półwysep jest najwęższy – ma niecałe 100 m szerokości. Ten odcinek trasy jest wyjątkowo urokliwy, gdyż biegnie tuż nad wodą. Warto zaplanować wycieczkę tak, aby móc podziwiać zachodzące słońce nikiące w wodach Zatoki Puckiej.

Kolejnym przystankiem jest Jastarnia – jedno z najbardziej znanych kąpielisk na polskim wybrzeżu. Wyjątkowy charakter nadają jej tradycyjne rybackie domy, udekorowane kapliczkami i wizerunkami świętych. W Jastarni są aż trzy muzea rybolówstwa: **Chata Rybacka**, Pod Strzechą i nieoficjalne muzeum w rybackim bosmanacie w porcie. Tutejsi rybacy oferują rejsy krajoznawcze tradycyjnymi kurtami po zatoce. Warto odwiedzić neobarokowy kościół o marynistycznym wystroju (m.in. ambona w kształcie rybackiej łodzi kołyszącej się na wzburzonym morzu), molo, z którego przy sprzyjającej pogodzie widać Gdynię, latarnię morską i Ośrodek Oporu Jastarnia – kompleks fortyfikacji z czasów II wojny światowej.

4 kilometry od Jastarni leży Jurata. W latach 30. XX w. była modnym kurortem, w którym bywali m.in. prezydent Ignacy Mościcki, malarz Wojciech Koszak czy śpiewak Jan Kiepura. Pamiątką z letnich pobytów Wojciecha Kossaka jest jego willa Kossakówka, w której dziś działa kawiarnia urządzonej w stylu lat 30. Popularną atrakcją jest 320-metrowe molo, koło którego zaczyna się ścieżka edukacyjna z najlepiej zachowanym fragmentem lasu brzoźowo-dębowego (w lesie wypatrujemy orlicy pospolitej, czyli okazałej paproci, której wysokość może sięgać nawet 2 metrów).

Ostatni odcinek szlaku biegnie szutrową, lekko pagórkowatą, leśną drogą prosto do Helu.

Obowiązkowym punktem programu zwiedzania Helu jest gotycki kościół, w którym mieści się Muzeum Rybolówstwa (oddział Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku). Dawna kościelna wieża pełni obecnie funkcję punktu widokowego, z którego rozciąga się niezapomniany widok na helski port, Zatokę Pucką, a przy dobrej

widoczności także na Trójmiasto. Taką panoramę można też podziwiać ze szczytu latarni morskiej.

W słynnym helskim fokarium, czyli Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, można oglądać foki podczas zabawy i karmienia. Sercem Helu jest ulica Wiejska z ryglowymi i ceglanyimi domkami rybackimi, w których dziś mieszczą się kawiarnie, restauracje i sklepy z pamiątkami. Jedną z najnowszych atrakcji Helu jest system kładek spacerowo-rowerowych na Cyplu Helskim, z których można podziwiać roślinność wdmową, nie niszcząc jej. Hel to także nie lada gratka dla pasjonatów militariów i historii II wojny światowej. Warto pamiętać, że był on najdłużej broniącym się skrawkiem wolnej Polski – jego załoga skapitulowała dopiero 2 października 1939 r. Bliższe poznanie wojennej historii Helu ułatwią m.in. Szlak Fortyfikacji Helskich prowadzący do okazałych obiektów militarnych i Muzeum Obrony Wybrzeża z największą na świecie nadbrzeżną baterią artylerijską Schleswig-Holstein.

TURYSTYKA ROWEROWA W GMINIE WŁADYSŁAWOWO

Położenie gminy oferuje wiele przygód miłośnikom jednośladów, a infrastruktura rowerowa umożliwi bezpieczne i wygodne przemieszczanie się po malowniczych terenach wzdłuż akwenów wodnych.

Długość tras rowerowych wynosi 30 km i przebiega przez 7 miejscowości (od Chałup przez Władysławowo, Chłapowo, Rozewie, Jastrzębią Górę, Tupadły i Ostrowo). Teren ścieżek jest bardzo zróżnicowany, leży w granicach Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oraz rezerwatów: Słone Łąki, Dolina Chłapowska i Przylądek Rozewski. Są to trasy łącznikowe R10 dla Międzynarodowego Szlaku EuroVelo 10/13. Docelowo ścieżki scągał teren całej gminy od Karwi po Chałupy.

Zjedź i zwiedź. W 750-letniej Karwi spotkasz najpiękniejsze plaże nad Bałtykiem.

W centrum Ostrowa prowadzi ścieżka do Rezerwatu Bielawa – siedliska żurawi oraz miejsca popularnego wśród birdwatcherów. Z Ostrowa do Jastrzębiej Góry trasa wiedzie

wałem wzdłuż Czarnej Wdy, zahaczając o północny teren Tupadeł – wieś z 800-letnią historią. Będąc w Jastrzębiej Górze, stań przy obelisku Gwiazda Północy – najdalej

na północ Polski wysuniętym miejscu i obejrzyj widok z 33-metrowego klifu. Zatrzymaj się w Lisim Jarze przy postumencie upamiętniającym ładowanie króla Zygmunta

III Wazy. W Rozewiu zwiedź dwie latarnie morskie. Jadąc dalej „Autostradą ku słońcu” dotrzesz do Chałupowa i Doliny Chłapowskiej zwanej „Rudnikiem”. Zobacz tor rowerowy „singletrack”. We Władysławowie wstąp do siedziby Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, do Hallerówki oraz Domu Rybaka - dzisiejszego ratusza, z którego wieży widokowej rozpościera się widok na Bałtyk, Mierzeję Helską i Zatokę Pucką. Wejść do portu rybackiego i obejrzyj historyczny mural wpisany do Księgi Rekordów Polski. Zobacz kładkę edukacyjną w Rezerwacie Słone Łąki. Z Władysławowa ścieżka wiedzie do Chałup – bazy wind i kitesurfingu. Korzystaj z całorocznej floty Systemu Roweru Mevo.

Gmina Władysławowo stawia na zdrowy, aktywny wypoczynek. Tu znajdziesz przestrzeń dla siebie.

Rowerem przez Europę

Szlakiem EuroVelo można wybrać się zarówno w długą rowerową podróż na drugi koniec Europy, jak i na wycieczkę po najbliższej okolicy lub do sąsiedniego województwa. Z 17 szlaków EuroVelo przez Polskę przebiega sześć.

EuroVelo to sieć 17 długodystansowych szlaków rowerowych oplatających cały kontynent europejski, o łącznej długości ponad 90 tys. km (z czego obecnie zagospodarowana jest połowa). Powstają one w oparciu o już istniejące bądź nowo budowane lokalne, regionalne i krajowe drogi rowerowe. Rozwijaniem i promowaniem sieci zajmuje się Europejska Federacja Cyklistów, za budowę tras w terenie i nadzór nad nimi odpowiadają samorządy i organizacje pozarządowe w poszczególnych krajach.

Trasy Euro Velo muszą spełniać określone standardy dotyczące m.in. bezpieczeństwa (nie mogą przebiegać po drogach, na których panuje duży ruch samochodowy), atrakcyjności turystycznej, dostępności komunikacyjnej (bliskość dworców kolejowych), nachylenia, szerokości, rodzaju

nawierzchni, infrastruktury turystycznej i usług (miejsca noclegowe, gastronomia), które uczynią je dostępnymi i łatwymi do pokonania dla wszystkich rowerzystów. Większość tras EuroVelo nie spełnia jeszcze tych wymagań, ale międzynarodowy status odcinków włączonych do sieci pomaga w pozyskiwaniu funduszy na ich modernizację lub budowę.

Szlaki spod znaku EuroVelo mają służyć zarówno turystom realizującym dalekie, wielodniowe wyprawy rowerowe po Europie, jak i lokalnym mieszkańcom, np. podczas krótkich, rekreacyjnych wycieczek po okolicy.

Przez Polskę przebiega sześć szlaków należących do sieci EuroVelo o łącznej długości ok. 5270 kilometrów:

- **EuroVelo 2**, zwany Szlakiem Stolic, z Galway (Irlandia) przez Londyn,

Hagę, Münster, Berlin, Poznań, Warszawę i Mińsk do Moskwy;

- **EuroVelo 4** (Szlak Europy Centralnej) z Roscoff (Francja) przez Akwizgran, Frankfurt, Pragę, Brno, Kraków i Lwów do Kijowa;

- **EuroVelo 9** (Bałtyk – Adriatyk) z Gdańska przez Poznań, Wrocław i Brno do Triestu;

- **EuroVelo 10** (Szlak wokół Bałtyku) z Kopenhagi przez Szczecin, Gdańsk, Kłajpedę, Rygę, Tallin, Petersburg, Helsinki, Haparandę i Sztokholm do Kopenhagi;

- **EuroVelo 11** (Szlak Europy Wschodniej) z Nordkapp (Norwegia) przez Helsinki, Tallin, Wilno, Warszawę, Kraków, Koszyce, Belgrad i Skopje do Aten;

- **EuroVelo 13** (Szlak Żelaznej Kurtyny) z Kirkenes (Norwegia) przez Petersburg, Gdańsk, Szczecin, Lubekę, Wiedeń, Strumicę do Rezowa (Bułgaria).

Małopolska na rowerze – nie ma lepszego pomysłu!

Jest takie miejsce w Polsce, gdzie jazda na rowerze to nie tylko przyjemne zmęczenie i aktywne spędzanie wolnego czasu. To fascynująca podróż przez niesamowite krajobrazy, inspirujące historie, malownicze tereny i szlaki tak różnorodne architektonicznie i kulturowo, że nie wiadomo, w którą stronę ruszyć najpierw. Miejsce na południu kraju, gdzie spotykają się góry, folklor, zamki, winnice, a nawet... pustynia. Małopolska, bo o niej dziś mowa, to region, w którym zakochacie się od pierwszego, rowerowego wejrzenia i będzie to miłość z tych na zawsze. Ponad 900 km tras rowerowych o bardzo dobrym standardzie oraz rozbudowana sieć szlaków i ścieżek dla cyklistów – to wszystko razem daje prawie 4000 km pozytywnie wykręconych wrażeń. Jak się jeździ rowerem po Małopolsce? Sprawdźcie kilka tras, które z pewnością Was zaciekawia!

VELODUNAJEC – PRAWDOPODOBNIENIE NAJPIĘKNIEJSZA TRASA ROWEROWA W POLSCE.

Ta obfitująca w niesamowite widoki trasa rowerowa w Małopolsce, przez wielu uważana jest za najpiękniejszą w całym kraju. Nie ma w tym ani krzty przesady, gdyż VeloDunajec przecina aż 7 pasm górskich, prowadzi wzdłuż 3 dużych jezior i kusi 7 zamkami do zwiedzenia. Trasa licząca ponad 200 km wymaga nieco kondycyjnego przygotowania, gdyż jest tu kilka krótkich, ale dość stromych podjazdów, natomiast warto zadać sobie ten trud, bo z pewnością będzie to jedna z najbardziej widokowych wycieczek rowerowych. Przejazd przez malownicze tereny doliny Dunajca z rozległą panoramą na Beskidy, Pieniny i Tatry, do tego wizyta w Zakopanem, odpoczynek przy Jeziorze Czorszyńskim i regeneracja sił w wodach termalnych w Szafarach? Brzmi jak plan na świetną przygodę!

ROWEREM DO DOLINY KARPIA – IDEALNY POMYSŁ NA RODZINNY WYCIECZKĘ.

Szlak Doliny Karpia to licząca prawie 90 km sieć ścieżek rowerowych, która poprowadzi Was przez najpiękniejsze zakątki Doliny Karpia – unikatowego miejsca na mapie Polski. Pomiedzy stawami rozciągającymi się w dolinach Wisty, Skawy i Wieprzówki ciągnie się 11 szlaków rowerowych, które pozwolą Wam, w rytmie bardzo sielskim i nieśpiesznym, poznać historyczne zagłębienie hodowli karpia. Szlak Doliny Karpia to niezwykle przyjemna ucieczka od zgiełku miasta i chaosu. Co powiecie, aby stać się bohaterem takiej Wielkiej Rowerowej Ucieczki?

 MAŁOPOLSKA

 Małopolski System Informacji Turystycznej

MAŁOPOLSKI SZLAK WINNY – PRAWIE JAK POD SŁOŃCEM TOSKANII! Na terenie Małopolski działa ponad 50 winnic i gospodarstw winiarskich, które swoją historią, lokalnymi produktami i położeniem mogą śmiało konkurować ze swoimi włoskimi czy francuskimi koleżankami. I tak się składa, że pomiędzy porzucanymi po różnych zakątkach regionu winnicami biegają szlaki rowerowe, które pozwolą Wam poznać enoturystykę w rowerowym wydaniu! Różne warianty wycieczek gwarantują przekrój najpiękniejszych widoków Małopolski. Możecie pedałować u stóp Beskidu Niskiego, przez Pogórze Rożnowskie czy Wielickie, szlakiem Podkrakowskich Dolinek i po stokach Doliny Prądnika, aż do wzgórza Srebrnej Góry i Tyńca. Małopolska jest tu zamknięta nie tylko w kieliszku pełnym lokalnego smaku, ale także w pigułce najpiękniejszych krajobrazów.

WIŚLANA TRASA ROWEROWA – WYCIECZKA ŚLADAMI PRZYRODY I HISTORII. Wiślana Trasa Rowerowa (WTR) prowadzi zarówno przez dzikie obszary przyrodnicze, na przykład stawy w Brzeszczach, okolice Puszczy Niepołomickiej, jak i centra historyczno-kulturowe regionu: Oświęcim, Kraków, Niepołomice. Wiślana Trasa Rowerowa będzie głównie wałami rzeczynymi, dlatego ma mało przewyższeń, jest wygodna i bezpieczna, odseparowana od ruchu samochodowego. WTR wraz z odbiegającymi od niej lokalnymi szlakami rowerowymi to idealna propozycja na wycieczkę zarówno dla początkujących rowerzystów, jak i na długodystansowe, rodzinne wyprawy rowerowe.

VELONATURA – ROWEREM PO ZDROWIE! Trasa między najpiękniejszymi uzdrowiskami w Małopolsce to propozycja dla tych, co kochają sielskie klimaty i historyczne ciekawostki. Trasa VeloNatura, czyli małopolski odcinek międzynarodowego szlaku Eurotelom 11, prowadzi przez nowe kładki pieszo-rowerowe nad przepięknie meandrującym Popradem. Do tego możliwość zatrzymania się w popularnych kurortach: Krynica-Zdrój, Muszyna i Piwniczna-Zdrój, oraz malownicze krajobrazy doliny Popradu to gwarancja niezapomnianej wycieczki rowerowej!

Mazowsze czas

Mazowsze.
serce Polski

ODPOCZNIJ
NA MAZOWSZU

www.mazowsze.travel

 @Mazowsze.serce.Polski